Samuel Taylor Coleridge

Κριστάμπελ

Μετάφραση:
Μάριος Μητσόπουλος

Κρίσταμπελ
Samuel Taylor Coleridge

Μια μετάφραση του πρωτοτύπου, όπως φιλοξενείται στο poetryfoundation.org, από τον Μάριο Μητσόπουλο

Πρώτη κυκλοφορία: Περιοδικό Ονειροβασίες, Νοέμβριος 2026

Εικαστική επιμέλεια: Canva

© Για την παρούσα μετάφραση: Μάριος Μητσόπουλος, 2026

Το παρόν έργο διατίθεται αποκλειστικά για δωρεάν διανομή.

Άδεια Χρήσης:
Η παρούσα μετάφραση διατίθεται υπό τους όρους της άδειας Creative Commons Αναφορά Δημιουργού - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 Διεθνές (CC BY-NC-ND 4.0).

ΚΡΙΣΤΑΜΠΕΛ

Κ Ρ Ι Σ Τ Α Μ Π Ε Λ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Σήμανε μεσάνυχτα το καστρινό ρολόι
και οι κουκουβάγιες ξύπνησαν τον πετεινό·
του - χούιτ! Του – χούου!
Και άκου! Πάλι ο πετεινός
πόσο νυσταγμένα λαλεί.
Ο Σερ Λεολάιν, ο πλούσιος Βαρόνος,
έχει μια ξεδοντιάρα μαστίφ σκύλα·
από το σπιτάκι της κάτω από τον βράχο
αποκρίνεται στο ρολόι.
Τέσσερα γαβγίσματα για τα τέταρτα και δώδεκα για την ώρα.
Νυν και αεί, με λιακάδα και βροχή,
δεκάξι σύντομα ουρλιαχτά, όχι πολύ δυνατά·
κάποιοι λένε πως αντικρίζει της κυράς μου το σάβανο.

Είναι η νύχτα κρύα και σκοτεινή;
Κρύα είναι η νύχτα, μα όχι σκοτεινή.
Λεπτό γκρίζο σύννεφο απλώνεται ψηλά,
τον ουρανό σκεπάζει, μα δεν τον κρύβει.
Ολόγιομο κείται πίσω του το φεγγάρι
κι όμως, θαμπό και μικρό προβάλλει.
Η νύχτα είναι κρύα, το σύννεφο γκρίζο·
είναι ένας μήνας πριν τον Μάη
και η άνοιξη έρχεται αργά σε τούτα τα μέρη.

Η όμορφη δεσποινίδα, η Κρίσταμπελ,
που τόσο αγαπά ο πατέρας της,
τι γυρεύει τόσο αργά μέσα στο δάσος,
μέτρα διακόσια από την πύλη του κάστρου;
Όνειρα έβλεπε όλη τη χθεσινή νύχτα
με τον αρραβωνιαστικό της ιππότη·
κι έτσι, μέσα στο δάσος τα μεσάνυχτα θα προσευχηθεί
για το καλό του αγαπητικού της που βρίσκεται πολύ μακριά.

Προχωρούσε αθόρυβα, δίχως να πει λέξη·
οι αναστεναγμοί της έβγαιναν απαλοί και σιωπηλοί
και καμιά πρασινάδα δεν στόλιζε τη βελανιδιά,
παρά μονάχα βρύα και το σπανιότερο γκι.
Γονατίζει κάτω από την πελώρια βελανιδιά
και προσεύχεται σιωπηλή.

Η δεσποινίδα τινάχτηκε ορθή,
η όμορφη δεσποινίδα, η Κρίσταμπελ!
Ένα βογκητό ακουγόταν σιμά της, πιο σιμά δεν γινόταν,
αλλά από τι είναι δεν μπορεί να καταλάβει.
Από την άλλη μεριά φαίνεται πως έρχεται
της πελώριας, πλατύκορμης, αρχαίας βελανιδιάς.

Παγωμένη είναι η νύχτα, το δάσος γυμνό.
Μήπως είναι ο άνεμος που θρηνεί πένθιμα;
Μα δεν φυσά τόσος αγέρας
που να παραμερίσει τη μπούκλα
από το μάγουλο της όμορφης δεσποινίδος.
Δεν φυσά τόσος αγέρας που να στριφογυρίσει
το μοναδικό κόκκινο φύλλο, το τελευταίο της γενιάς του,
που όποτε βρίσκει την ευκαιρία χορεύει,
έτσι ελαφρά και τόσο ψηλά που κρέμεται,
στο πιο ψηλό κλαράκι που αντικρίζει τον ουρανό.

Σώπα, καρδιά της Κρίσταμπελ, που τόσο δυνατά χτυπάς!
Ιησού, Μαρία, προστατέψτε την!
Σταύρωσε τα χέρια της κάτω από τον μανδύα της
και ξεγλίστρησε στην άλλη πλευρά της βελανιδιάς.
Και τι αντικρίζει εκεί;

Εκεί βλέπει μια κόρη φωτεινή,
ντυμένη με μεταξένιο φόρεμα πάλλευκο,
που αχνόφεγγε στο φως του φεγγαριού.
Ο λαιμός που έκανε εκείνο το φόρεμα να ωχριά,
ο περήφανος λαιμός, και τα μπράτσα της ήταν γυμνά·
γαλάζιες φλέβες διέτρεχαν πόδια ξυπόλητα
και άγρια έλαμπαν εδώ και κει
πετράδια μπλεγμένα στα μαλλιά της.
Θαρρώ πως ήταν θέαμα τρομερό
μια κυρά τόσο πλούσια ντυμένη όσο εκείνη,
με ομορφιά απερίγραπτη!

«Παναγία Μητέρα, σώσε με!»
είπε η Κρίσταμπελ. «Ποια είσαι εσύ;»

Η παράξενη κυρά απάντησε

και η φωνή της ήταν αδύναμη και γλυκιά:
«Λυπήσου τη μεγάλη μου δυστυχία,
μετά βίας μπορώ να μιλήσω από την ταλαιπωρία.
Άπλωσε το χέρι σου και φόβο να μην έχεις!»
Και η Κρίσταμπελ είπε: «Πώς βρέθηκες εδώ;»
Και η κυρά με φωνή γλυκιά και αδύναμη
απάντησε κατ'αυτόν τον τρόπο:

«Ο κύρης μου είναι από γενιά ευγενή
και το όνομά μου είναι Γεραλδίνη.
Πέντε πολεμιστές με άρπαξαν χθες το πρωί,
εμένα, ναι εμένα, μια κόρη δύστυχη.
Με βία και τρόμο πνίξαν τις κραυγές μου
και με έδεσαν πάνω σε ένα άλογο λευκό.
Το άλογο πετούσε σαν τον άνεμο
και εκείνοι ξέφρενα κάλπαζαν ξοπίσω του.
Με λύσσα κέντριζαν τα πάλλευκα τα άτια
και έτσι διαβήκαμε τη σκιά της νυχτιάς.
Μα τον Ουρανό που θα με λυτρώσει,
ιδέα δεν έχω ποιοι ήταν εκείνοι οι άντρες,
μήτε γνωρίζω πόσος καιρός έχει περάσει,
γιατί βυθισμένη σε μάγια κειτόμουν
από τότε που ένας, ο ψηλότερος από τους πέντε,
με κατέβασε από τη ράχη της φοράδας,
μια γυναίκα εξαντλημένη, μισοπεθαμένη.
Κάποιες λέξεις ψιθύρισαν οι σύντροφοί του
και κείνος με απόθεσε κάτω από τη βελανιδιά.
Ορκίστηκε πως γοργή θα ήταν η επιστροφή τους,
μα πού πήγαν δεν γνωρίζω.
Θαρρώ πως λίγα λεπτά πριν άκουσα
τον ήχο καμπάνας καστρινής.
Άπλωσε το χέρι σου», έτσι απόσωσε τα λόγια της,
«και βοήθα μια δύστυχη κυρά να ξεφύγει».

Τότε η Κρίσταμπελ άπλωσε το χέρι της
και παρηγόρησε την όμορφη Γεραλδίνη.
«Λοιπόν, ευγενική κυρά! Είθε να δεχθείς
τις υπηρεσίες του Σερ Λεολάιν.
Με ευχαρίστηση το γενναίο μας ιππικό
θα στείλει μαζί με συντρόφους πιστούς
για να σε οδηγήσουν, προστατεύοντας την ασφάλεια και την ελευθερία σου,
σπίτι, στην αίθουσα του ευγενή πατέρα σου».

Σηκώθηκε και κίνησαν εμπρός με βήματα
που πάσχιζαν να είναι γοργά, μα δεν ήταν.
Τη γενναιόδωρη τύχη της η κυρά ευχαρίστησε
και αυτά της είπε στη συνέχεια η γλυκιά Κρίσταμπελ:
«Όλοι στο σπιτικό μας τώρα κοιμούνται,
η αίθουσα είναι σιωπηλή σαν κελί·
ο Σερ Λεολάιν είναι αδύναμος στην υγεία
και δεν πρέπει να ξυπνήσει.
Γι'αυτό θα κινηθούμε θαρρείς και κρυβόμαστε
και σας παρακαλώ, αν έχετε την καλοσύνη,
απόψε να μοιραστούμε το κρεβάτι μου».

Διέσχισαν την τάφρο και η Κρίσταμπελ
διάλεξε το κλειδί που ταίριαζε στην κλειδαριά.
Ευθύς άνοιξε μια πορτούλα,
στο μέσο της πύλης·
μιας πύλης σιδερόδετης μέσα και έξω,
απ'όπου άλλοτε στρατός, σε παράταξη μάχης, είχε εξέλθει.
Η κυρά σωριάστηκε, θαρρείς από τον πόνο,
και η Κρίσταμπελ με όλη της τη δύναμη
τη σήκωσε με κόπο, ένα βάρος εξαντλητικό,
και την πέρασε από το κατώφλι της πύλης.
Τότε η κυρά σηκώθηκε ξανά
και προχώρησε, σαν να μην πονούσε καθόλου.

Έτσι, λεύτερες από τον κίνδυνο, λυτρωμένες από τον φόβο,
διέσχισαν την αυλή· και πόση ήταν η χαρά τους.
Και η Κρίσταμπελ ευλαβικά φώναξε
στην κυρά στο πλάι της,
«Ας ευλογήσουμε την Παρθένο, την Παναγία
που σε έσωσε από τη συμφορά σου!»
«Αλί! Αλί!» είπε η Γεραλδίνη,
«Η κούραση δεν με αφήνει να μιλήσω».
Έτσι, λεύτερες από τον κίνδυνο, λυτρωμένες από τον φόβο
διέσχισαν την αυλή· και πόση ήταν η χαρά τους.

Έξω από το σπιτάκι της, η γριά σκύλα
κοιμόταν βαθιά, στο ψυχρό φεγγαρόφωτο.
Η γριά σκύλα δεν ξύπνησε,
όμως έναν θυμωμένο στεναγμό έβγαλε!
Και τι να βασανίζει τη γριά σκύλα;

Κ Ρ Ι Σ Τ Α Μ Π Ε Λ

Ποτέ ως τώρα δεν είχε υψώσει τέτοια κραυγή
κάτω από το βλέμμα της Κρίσταμπελ.
Ίσως να είναι το κρώξιμο της κουκουβάγιας·
γιατί τι μπορεί να βασανίζει τη γριά σκύλα;
Πέρασαν την αίθουσα που αντιλαλεί ακόμη·
περάστε όσο πιο αθόρυβα μπορείτε!
Τα δαδιά είχαν μισοσβήσει, τα δαδιά πέθαιναν,
μέσα στις λευκές τους στάχτες κείτονταν.
Αλλά σαν πέρασε η κυρά, ξεπήδησε
μια γλώσσα φωτεινή, μια φλόγα ξαφνική.
Και η Κρίσταμπελ είδε το βλέμμα της κυράς
και άλλο τίποτε δεν αντίκρισε εκεί πέρα,
παρά μονάχα το εξόγκωμα της ασπίδας του Σερ Λεολάιν του ψηλού,
που κρεμόταν σε μια σκοτεινή, παλιά κόγχη του τοίχου.
«Αλαφρά να περάσουμε», είπε η Κρίσταμπελ,
«ο πατέρας μου σπανίως κάνει ύπνο καλό».

Η γλυκιά Κρίσταμπελ τα πόδια της γυμνά κρατεί
και φθονώντας τον άγρυπνο αέρα,
κρυφά ξεγλιστρούν από σκαλί σε σκαλί,
πότε υπό φέγγος αχνό, πότε στο σκοτάδι.
Και ιδού, περνάνε το δώμα του Βαρόνου,
σιωπηλές σαν τον θάνατο, με την ανάσα πνιγμένη!
Και τώρα έφτασαν στην πόρτα της κάμαρής της·
και τώρα η Γεραλδίνη πατά με δύναμη
στο καλαμένιο δάπεδο του δωματίου.

Χλωμό το φεγγάρι λάμπει στις ανοιχτωσιές
και ακτίνα καμία δεν μπαίνει εδώ μέσα.
Μα και δίχως το φως του βλέπουν
το υπνοδωμάτιο με τα παράξενα σκαλίσματα,
με μορφές παράδοξες και γλυκές,
όλες πλασμένες από του τεχνίτη τον νου,
κατάλληλες για την κάμαρη μιας αρχοντοπούλας.
Και ένα λυχνάρι με διπλή ασημένια αλυσίδα
είναι δεμένο στα πόδια ενός αγγέλου.

Το ασημένιο λυχνάρι μισοκαίει, έτοιμο να σβήσει και με φως θαμπό,
μα η Κρίσταμπελ θα το περιποιηθεί.
Το φρόντισε και τη φλόγα του έκανε φωτεινή
και το άφησε να λικνίζεται πέρα δώθε,
ενώ η Γεραλδίνη, σε κατάσταση άθλια,

σωριάστηκε χάμω στο πάτωμα.

«Ω, κυρά εξαντλημένη, Γεραλδίνη,
σε κάνω χρυσή, πιες αυτό το αναζωογονητικό κρασί!
Ιδιότητες έχει θαυματουργές·
η μητέρα μου το έφτιαξε από αγριολούλουδα».

«Και θα με σπλαχνιστεί η μητέρα σου,
εμένα, μια κόρη τόσο απελπισμένη;»
Η Κρίσταμπελ αποκρίθηκε: «Αλίμονό μου!
Τη στιγμή που γεννήθηκα εκείνη πέθανε.
Έχω ακούσει τον γκριζομάλλη καλόγερο να διηγείται
πώς είπε στο νεκροκρέβατό της
ότι θα ακούσει την καμπάνα την καστρινή
να χτυπά δώδεκα φορές τη μέρα του γάμου μου.
Ω, καλή μου μητέρα! Μακάρι να ήσουν εδώ!»
«Μακάρι», είπε η Γεραλδίνη, «να ήταν!»

Μα σύντομα, με αλλαγμένη φωνή, είπε:
«Φύγε, περιπλανώμενο πνεύμα της μητέρας! Σβήσε και εξαφανίσου[1]!
Έχω τη δύναμη να σε κάνω να φύγεις».
Αλί! Τι απασχολεί την έρημη τη Γεραλδίνη;
Γιατί κοιτάζει με βλέμμα ταραγμένο;
Μπορεί άραγε να βλέπει τους άσαρκους νεκρούς;

Και με κούφια φωνή κραυγάζει,
«Χάσου, γυναίκα, φύγε! Τούτη η ώρα είναι δική μου.
Και ας είσαι το πνεύμα που τη φυλάς,
χάσου, γυναίκα, φύγε! Είναι δική μου».

Τότε η Κρίσταμπελ γονάτισε στο πλευρό της κυράς,
και τα καταγάλανα μάτια της ύψωσε στους ουρανούς.
«Αλίμονο!» είπε, «αυτή η φριχτή διαδρομή,
αγαπητή μου κυρά, σε έχει ταράξει!»
Η κυρά σκούπισε το υγρό, παγωμένο μέτωπό της
και αδύναμα είπε: «Τώρα πια τελείωσε!»

Ήπιε ξανά το κρασί από τα αγριολούλουδα.
Τα όμορφα, μεγάλα μάτια της άρχισαν να λάμπουν ζωηρά
και από το πάτωμα που είχε σωριαστεί,

1 Στο πρωτότυπο χρησιμοποιείται η φράση Peak & Pine, η οποία εμφανιζόταν σε δουλειές του Σαίξπηρ και μετέπειτα υιοθέτησαν και άλλοι ποιητές.

η αρχόντισσα σηκώθηκε όρθια.
Ήταν χάρμα ιδέσθαι,
όμοια κυράς από χώρα μακρινή.

Και τότε η αρχόντισσα μίλησε:
«Όλοι εκείνοι που ζουν στους ουρανούς
σε αγαπούν, αγία Κρίσταμπελ!
Και εσύ τους αγαπάς και για χάρη τους
και για το καλό που με βρήκε,
έτσι και εγώ, όσο μου αναλογεί, θα προσπαθήσω,
όμορφη κόρη, να σου το ανταποδώσω γενναιόδωρα.
Μα τώρα γδύσου γιατί εγώ
πρέπει να προσευχηθώ, πριν ακόμη ξαπλώσω στο κρεβάτι».

«Ας γίνει έτσι», είπε η Κρίσταμπελ
και έκανε όπως την πρόσταξε η κυρά.
Ξέντυσε τα απαλά της μέλη
και ξάπλωσε όλο ομορφιά.

Μα μέσα στο μυαλό της, γεμάτο με χαρές και συμφορές,
ένας σωρός σκέψεις πήγαιναν και ερχόντουσαν,
που μάταιο ήταν να κλείσει τα βλέφαρά της.
Έτσι, ανασηκώθηκε η μισή από το κρεβάτι
και στον αγκώνα ακούμπησε
για να ρίξει μια ματιά στη Γεραλδίνη.

Κάτω από το λυχνάρι γονάτισε η κυρά
και αργά έφερε μια γύρα τη θωριά της.
Ύστερα, εισέπνευσε δυνατά,
σαν την είχε πιάσει ρίγος, λύνοντας
τη ζώνη κάτω από το στήθος της.
Το μεταξωτό της φόρεμα και το εσώρουχο
έπεσαν στα πόδια της και ιδού! Φάνηκαν ολόκληρα
το στήθος της και η μισή της πλευρά·
ένα θέαμα να το ονειρεύεται κανείς και όχι να το περιγράφει!
Ω, προστάτεψέ την! Προστάτεψε τη γλυκιά Κρίσταμπελ!

Η Γεραλδίνη ούτε λαλεί ούτε σαλεύει.
Πω πω! Τι συντετριμμένο βλέμμα έχει!
Σαν να πασχίζει να σηκώσει κάποιο βάρος
με έναν κόπο που είναι χωμένος μέσα της.
Και ξαφνικά, σαν να την προκάλεσαν,

ανασυντάσσεται περιφρονητική και περήφανη
και ξαπλώνει στο πλευρό της κόρης!
Και στην αγκαλιά της την πήρε,
ax, αλίμονο!
Και με χαμηλή φωνή και θλιμμένο βλέμμα
τούτα τα λόγια ξεστόμισε:
«Σαν ακουμπήσεις τούτο το στήθος, ένα ξόρκι λειτουργεί
που εξουσιάζει τη φωνή σου, Κρίσταμπελ!
Το γνωρίζεις απόψε και θα το γνωρίζεις και αύριο·
είναι το σημάδι της ντροπής μου, η σφραγίδα της θλίψης μου.
Μα μάταια παλεύεις
γιατί μόνο τούτο
έχεις τη δύναμη να φανερώσεις:
ότι στο δάσος το σκοτεινό
άκουσες ένα σιγανό βογκητό
και βρήκες μια λαμπερή γυναίκα, απίστευτα όμορφη.
Και την έφερες στο σπίτι από αγάπη και φιλανθρωπία,
για να την προστατέψεις και να την προφυλάξεις από τον υγρό αέρα».

ΚΑΤΑΛΗΞΗ ΜΕΡΟΥΣ ΠΡΩΤΟΥ

Ήταν θέαμα όμορφο να βλέπεις
τη δέσποινα Κρίσταμπελ όταν
προσευχόταν κάτω από την παλιά βελανιδιά.
Καταμεσής σκιών μυτερών,
μουσκλιασμένων κλαδιών δίχως φύλλα,
γονατιστή στο φεγγαρόφως
να ψιθυρίζει τους ενάρετους όρκους της.
Τα λεπτοκαμωμένα χέρια της σφιχτά ενωμένα,
το στήθος της πότε-πότε να παίρνει βαθειές ανάσες,
το πρόσωπό της, πες το όμορφο, όχι χλωμό,
και τα δυο της γαλανά μάτια πιότερο λαμπερά παρά καθαρά,
το καθένα έτοιμο να χύσει ένα δάκρυ.

Με μάτια ανοιχτά (Ax, τι συμφορά!)
κοιμάται και ονειρεύεται τρομαγμένη,
δεν τολμά να ονειρευτεί κι όμως, το ξέρω
ότι τέτοιος είναι ο ύπνος της.
Ω, ντροπή και στεναχώρια! Είναι αλήθεια τούτη
η κόρη που γονάτισε κάτω από την παλιά βελανιδιά;
Και ιδού! Εκείνη που προξένησε τούτα τα κακά,
που κρατεί την κόρη στα χέρια της,
σε λήθαργο ήσυχο και γλυκό έχει πέσει,
όπως μια μάνα με το παιδί της.

Κ Ρ Ι Σ Τ Α Μ Π Ε Λ

Ένα αστέρι έδυσε, ένα ανέτειλε,
ω, Γεραλδίνη, από τότε που τα χέρια σου
έγιναν φυλακή για την όμορφη κυρά!
Ω, Γεραλδίνη! Είχες μια ώρα δική σου
για να κάνεις το θέλημά σου! Δίπλα στις λίμνες και τα ρυάκια,
όλη εκείνη την ώρα, τα νυχτοπούλια σώπασαν.
Μα τώρα είναι κατενθουσιασμένα ξανά,
από τους βράχους και τον πύργο κρώζουν: «Του – χούου! Του – χούου!».
«Του – χούου! Του – χούου!» από το δάσος και τη βουνοπλαγιά.

Και κοίτα! Η δέσποινα Κρίσταμπελ
ξυπνά από τη νάρκη της·
τα μέλη της χαλαρώνουν[2], η όψη της
γίνεται θλιμμένη και απαλή. Τα λεία, λεπτά της βλέφαρα
κλείνουν απάνω στα μάτια της και δάκρυα χύνει.
Μεγάλα δάκρυα που λαμπραίνουν τις βλεφαρίδες!
Συνάμα μοιάζει να χαμογελά,
σαν τα βρέφη μπροστά σε ένα φως ξαφνικό!

Ναι, γελά και κλαίει μαζί,
σαν νεαρή ερημίτισσα,
όμορφη μέσα στην ερημιά,
που πάντοτε προσεύχεται, ακόμη και στον ύπνο της.
Και αν κινείται ανήσυχα,
μπορεί να είναι το ελεύθερο αίμα που
επιστρέφει και ανατριχιάζει τα πόδια της.
Αν μη τι άλλο, βλέπει ένα όραμα γλυκό.
Μήπως ήταν εκεί το πνεύμα φύλακάς της;
Και αν γνώριζε πως η μάνα της ήταν κοντά;
Μα τούτο γνωρίζει, στη χαρά και στη λύπη,
πως οι άγιοι θα προστρέξουν σαν οι άνθρωποι το ζητήσουν
γιατί ο γαλανός ουρανός όλα τα κλείνει στην αγκαλιά του.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

«Κάθε καμπανοκρουσία του όρθρου», λέει ο Βαρόνος,
«αργά μας στρέφει προς έναν κόσμο θανάσιμο».
Κείνες τις λέξεις ξεστόμισε πρώτες ο Σερ Λεολάιν,
σαν ξύπνησε και βρήκε την κυρά του νεκρή.
Αυτές τις λέξεις θα λέει ο Σερ Λεολάιν
πολλά πρωινά μέχρι τη μέρα του δικού του θανατικού!

2 Υπονοεί ότι βασανιζόταν στον ύπνο της, για αυτό και όταν ξύπνησε ηρέμησε και χαλάρωσαν τα μέλη της.

Και έτσι άρχισε το έθιμο και ο νόμος,
πως κάθε αυγή ο νεωκόρος,
που απαρέγκλιτα κρούει τη βαριά καμπάνα,
πρέπει να μετρά σαρανταπέντε χάντρες[3]
ανάμεσα σε κάθε χτύπημα – ένα πένθιμο κουδούνισμα
που καμιά ψυχή δεν μπορεί παρά να ακούσει
από το Μπράθα Χεντ ως το Γουΐντερμιρ[4].
Λέει ο βάρδος Μπρέισι, «Ας ηχήσει η καμπάνα!
Και ο νυσταγμένος νεωκόρος
ας μετρά όσο πιο αργά μπορεί!
Έλλειψη δεν υπάρχει καμία, θαρρώ,
από τέτοιους ανθρώπους να γεμίζουν το κενό μεταξύ των χτύπων».
Στον λόφο του Λάνγκντεϊλ[5] και στης Μάγισσας το λημέρι[6]
και στο Ντάντζεον Γκιλ[7] με το βαθύ το ρήγμα,
με σκοινιά από πέτρα και καμπάνες από αέρα
είναι φυλακισμένα τα αερικά τριών αμαρτωλών νεωκόρων,
που όλοι τους αντιλαλούν, ο ένας μετά τον άλλον,
τον νεκρώσιμο χτύπο του ζωντανού τους αδερφού.
Μάλιστα, συχνά ενοχλημένος από τις κωδωνοκρουσίες
και σαν το “ένα, δύο, τρία” τελειώσει,
ο διάβολος χλευάζει τη θλιβερή ιστορία
με ένα εύθυμο κουδούνισμα από το Μπόροντεϊλ[8].

Ο αέρας είναι γαλήνιος, μέσα από την ομίχλη και τα σύννεφα
το εύθυμο κουδούνισμα αντηχεί δυνατά.
Και η Γεραλδίνη αποτινάσσει τον φόβο της
και ανάλαφρα σηκώνεται από το κρεβάτι.
Φορά τα λευκά, μεταξωτά της ενδύματα
και φτιάχνει τα μαλλιά της με χάρη.
Δίχως καμιά αμφιβολία για τη γητεία της,
ξυπνά τη λαίδη Κρίσταμπελ.
«Κοιμήθηκες καλά, γλυκιά μου δέσποινα Κρίσταμπελ;
Φαντάζομαι πως ξεκουράστηκες».

Και η Κρίσταμπελ ξύπνησε και είδε

3 Προφανώς εννοεί από το ροζάριο.
4 Από το Μπράθα Χεντ πηγάζει ο ποταμός Μπραθάι και το Γουΐντερμιρ είναι το μέρος που βρίσκεται η ομώνυμη λίμνη. Κοντά σε αυτές τις περιοχές έζησε κάποια στιγμή ο Coleridge με την οικογένειά του.
5 Μία κοιλάδα στη Βορειοδυτική Αγγλία.
6 Δεν υπάρχει κάποια περιοχή με αυτό το όνομα, απλώς πιθανότατα πρόκειται για κάποιο μέρος που ανακάλυψε στις περιηγήσεις του ο ποιητής σε βόλτες που έκανε στα μέρη που αναφέρονται πριν και μετά αυτού.
7 Βρίσκεται στη μεγάλη κοιλάδα του Λάνγκντεϊλ και πρόκειται για μια χαράδρα βάθους 18 μέτρων στην οποία χύνεται ένας καταρράκτης.
8 Μία κοιλάδα που βρίσκεται κοντά στα προαναφερθέντα μέρη.

την ίδια που είχε ξαπλώσει στο πλευρό της
ή καλύτερα, την ίδια που
σήκωσε κάτω από τη γέρικη βελανιδιά!
Όχι! Ομορφότερη, τόσο κι άλλο τόσο!
Γιατί, φαίνεται, είχε ρουφήξει
όλη την ευλογία του ύπνου!
Και ενώ μιλούσε, η όψη της, η αύρα της
απέπνεαν τόση τρυφερή ευγνωμοσύνη
ώστε, έτσι φαινόταν, τα κουμπωμένα της ενδύματα
σφίχτηκαν πάνω στο στήθος της που φούσκωνε από βαθειές ανάσες.
«Σίγουρα έχω αμαρτήσει!» είπε η Κρίσταμπελ,
«Ας δοξαστούν οι ουρανοί και όλα να πάνε καλά».

Και με φωνή τρεμάμενη, χαμηλή, μα συνάμα γλυκιά
χαιρέτησε την ευγενή κυρά,
με τόση ταραχή και σύγχυση του νου,
σαν εκείνη που αφήνουν πίσω τους τα ολοζώντανα όνειρα.

Πόσο γοργά σηκώθηκε και έντυσε
το αγνό της κορμί. Και αφού προσευχήθηκε
Εκείνος, που στέναξε στον σταυρό,
να ξεπλύνει τις άγνωστες αμαρτίες της,
αμέσως οδήγησε την όμορφη Γεραλδίνη
στον κύρη της, τον Σερ Λεολάιν.

Η γλυκιά κόρη και η λυγερή κυρά
βηματίζουν μαζί προς τη μεγάλη αίθουσα
και περνώντας δίπλα από υπηρέτες και ακολούθους,
μπαίνουν στο δώμα των συναντήσεων του Βαρόνου.

Ο Βαρόνος σηκώθηκε και ενώ έσφιγγε
την τρυφερή του κόρη στο στήθος του,
με εύθυμη απορία στο βλέμμα
κοίταξε τη λαίδη Γεραλδίνη.
Και της πρόσφερε τέτοια υποδοχή
που άρμοζε σε μια τόσο λαμπρή κυρά!

Μα σαν άκουσε την ιστορία της
και όταν του είπε το όνομα του πατέρα της,
γιατί χλόμιασε τόσο ο Σερ Λεολάιν
και μουρμούριζε το όνομα ξανά και ξανά,

Λόρδος Ρολάνδος ντε Βω του Τραϊερμέιν[9];
Αλίμονο! Στα νιάτα τους υπήρξαν φίλοι,
αλλά οι κακές οι γλώσσες μπορούν να δηλητηριάσουν την αλήθεια.
Και η αφοσίωση ζει σε ουράνιους κόσμους
και η ζωή είναι γεμάτη αγκάθια, τα νιάτα περηφάνια
και το μένος ενάντια σε εκείνον που αγαπάμε
επηρεάζει όπως η τρέλα το μυαλό.
Και έτσι συνέβη, όπως υποθέτω,
με τον Ρολάνδο και τον Σερ Λεολάιν.
Καθείς ξεστόμισε λόγια γεμάτα περιφρόνηση
και προσβολή με στόχο την καρδιά του αδελφικού φίλου.
Χώρισαν και δεν συναντήθηκαν ποτέ ξανά!
Μα κανείς από τους δυο δεν βρήκε ποτέ τον άλλον
για να ξαλαφρώσει την καρδιά του από τον πόνο.
Υπήρξαν απόμακροι, με τις πληγές να παραμένουν,
σαν γκρεμοί που είχαν σχιστεί στα δυο ως τα θέμελα.
Και τώρα, ανάμεσά τους κυλά μια τρομακτική θάλασσα,
μα μήτε η ζέστη, ο πάγος ή ο κεραυνός
θα σβήσουν εντελώς, θαρρώ,
τα σημάδια εκείνου που κάποτε υπήρξε.

Ο Σερ Λεολάιν, για μια στιγμή,
στάθηκε κοιτάζοντας το πρόσωπο της κυράς
και ο νεαρός άρχοντας του Τραϊερμέιν
βρήκε ξανά μια θέση στην καρδιά του.

Ω, τότε ο Βαρόνος ξέχασε την ηλικία του,
με την αγνή του καρδιά να πλημμυρίζει από οργή.
Ορκίστηκε στο τραύμα στα πλευρά του Ιησού
πως θα το διακήρυττε παντού,
με σάλπιγγες και επίσημες εραλδικές πομπές,
πως εκείνοι, που είχαν βλάψει την κυρά,
ήταν τόσο άτιμοι όσο και η ίδια η ντροπή!
«Και αν τολμήσουν να το αρνηθούν,
ο κήρυκάς μου θα ορίσει μια εβδομάδα
και ας έρθουν οι άνανδροι προδότες
στην αυλή των αγώνων μου, ώστε επιτόπου
να ξεριζώσω τις οφιοειδείς ψυχές τους
από τα σώματα και τις ανθρώπινες μορφές τους!»
Μίλησε και το βλέμμα του πέταξε κεραυνούς!
Γιατί η κυρά είχε απαχθεί δίχως οίκτο και εκείνος αναγνώρισε

9 Υπαρκτός λόρδος που απεβίωσε το 1212.

στην όμορφη όψη της την κόρη του φίλου του!

Και τώρα τα δάκρυα τρέχαν στο πρόσωπό του
και κείνος τρυφερά στην αγκαλιά του πήρε
την όμορφη Γεραλδίνη, που το αγκάλιασμα καλοδέχτηκε,
παρατείνοντάς το με ένα χαρούμενο βλέμμα.
Σαν το είδε, ένα όραμα κατέκλυσε
την ψυχή της Κρίσταμπελ,
ένα όραμα φόβου, ενός αγγίγματος που κουβαλούσε πόνο!
Μαζεύτηκε και ανατρίχιασε και είδε ξανά
(Αχ, αλίμονό μου! Έπρεπε εσύ,
αγαθή κόρη, τέτοια θεάματα να αντικρίσεις;)

Είδε ξανά το στήθος το γερασμένο,
ένιωσε ξανά το στήθος το παγωμένο
και πήρε μια ανάσα με έναν ήχο συριστικό,
στον οποίο ο Ιππότης γύρισε απότομα,
μα τίποτα δεν είδε πέρα από την αγαπημένη του κόρη
με μάτια που κοιτούσαν ψηλά, θαρρείς και προσευχόταν.

Το άγγιγμα, η εικόνα, ξεθώριασαν
και στη θέση τους εκείνο το ευλογημένο όραμα
που την παρηγόρησε μετά την ξεκούρασή της.
Καθώς στην αγκαλιά της κυράς βρισκόταν,
η καρδιά της είχε γεμίσει με έκσταση
και στα χείλη και το βλέμμα της
είχε απλωθεί ένα χαμόγελο σαν φως!
Με απορία νέα,
«Τι σε απασχολεί λοιπόν, αγαπημένο μου παιδί;»
ρώτησε ο Βαρόνος. Η κόρη του μειλίχια
απάντησε, «Όλα θα πάνε καλά, θα δεις!»
Θαρρώ πως δύναμη για να πει κάτι άλλο
δεν είχε· τόσο ισχυρό ήταν το ξόρκι.

Και όμως, εκείνος που είδε τη Γεραλδίνη,
τη βρήκε πλάσμα θεϊκό.
Πώς έμπλεκε τόση λύπη με τόση χάρη,
θαρρείς και φοβόταν μην είχε προσβάλει
τη γλυκιά Κρίσταμπελ, η ευγενική κυρά!
Και με τόσο ταπεινή φωνή προσευχόταν
να την αφήσουν να γυρίσει, δίχως άλλη καθυστέρηση,
σπίτι, στην έπαυλη του πατέρα της.

«Όχι!
Μα την ψυχή μου, όχι!» είπε ο Λεολάιν.
«Ε, εσύ! Βάρδε Μπρέισι, δικιά σου τούτη η αποστολή!
Προχώρα, παρέα με μουσική γλυκιά και δυνατή
και πάρε δυο άλογα στολισμένα περήφανα
και τον νέο που έχεις πιο κοντά στην καρδιά σου
για να κουβαλά την άρπα σου και να μάθει το τραγούδι σου.
Και ντυθείτε και οι δυο με περήφανα ενδύματα
και διασχίστε γοργά τα βουνά,
μην τυχόν ταξιδιώτες, που περιπλανώνται έξω,
σας καθυστερήσουν στον δρόμο της κοιλάδας».

«Και όταν διασχίσει του Ίρθινγκ[10] το ρέμα
ο χαρωπός βάρδος μου, με βιάση, με βιάση
θα ανέβει στον χερσότοπο του Νόρεν[11], μέσα από το δάσος του Χέιλγκαρθ[12]
και θα φτάσει σύντομα σε εκείνο το κάστρο το καλό,
που στέκεται και απειλεί τις ερημιές της Σκωτίας!

»Βάρδε Μπρέισι! Βάρδε Μπρέισι! Τα άλογά σου είναι γοργά·
πρέπει να καλπάσεις ως του πύργου την αίθουσα, με την τόσο γλυκιά μουσική σου,
πιο δυνατή και από τον αντίλαλο του καλπασμού των αλόγων σου!
Και δυνατά, πιο δυνατά, φώναξε στον Λόρδο Ρολάνδο:
“Η κόρη σου είναι ασφαλής στο κάστρο του Λάνγκντεϊλ!
Η όμορφη κόρη σου είναι ασφαλής και λεύτερη·
ο Σερ Λεολάιν σε χαιρετά μέσω εμού!
Σου ζητά να έρθεις δίχως καθυστέρηση
με την πολυπληθή κουστοδία σου
και να πάρει τη γλυκιά κόρη σπίτι.
Και κείνος θα σε συναντήσει στον δρόμο
με τη μεγάλη του ακολουθία
λευκή από τον αφρό των λαχανιασμένων φοράδων της”.
Και μα την τιμή μου! Θα πω
ότι μετανιώνω για εκείνη τη μέρα,
που μίλησα με τόση άγρια περιφρόνηση
στο Ρολάνδο ντε Βω του Τραϊερμέιν!
Γιατί από τότε που πέρασε εκείνη η ριμάδα στιγμή,
πολλοί ήλιοι του καλοκαιριού έχουν λάμψει,
αλλά εγώ άλλον φίλο δεν βρήκα

10 Ένας ποταμός της βόρειας Αγγλίας
11 Ένας βοσκότοπος στην περιοχή του Άσκερτον.
12 Αν και το δάσος αυτό πιθανότατα είναι σύλληψη του ποιητή, η γεωγραφική του θέση δεν γίνεται να είναι μακριά από τις άλλες περιοχές που περιγράφει. Γενικά η αναφορά του Coleridge σε δάση και χερσότοπους είναι μια τακτική που ενέτεινε το γοτθικό στοιχείο στο ποίημα.

σαν τον Ρολάνδο ντε Βω του Τραϊερμέιν».

Η κυρά έπεσε και αγκάλιασε τα γόνατά του,
με το πρόσωπο της ανασηκωμένο, τα μάτια πλημμυρισμένα από δάκρυα.
Και ο Μπρέισι αποκρίθηκε με τρεμάμενη φωνή,
χαρίζοντας τον ευγενικό χαιρετισμό του σε όλους:
«Τα λόγια σου, κύρη της Κρίσταμπελ,
είναι πιο γλυκά από το τραγούδι της άρπας μου.
Κι όμως, αν μπορούσα να σου ζητήσω μια χάρη,
σήμερα δεν θα ήταν καλό να ταξιδέψω·
ένα παράξενο όνειρο με επισκέφθηκε,
που πήρα όρκο με μουσική δυνατή,
να καθαρίσω το δάσος σου από ένα πλάσμα ανίερο,
όπως με προειδοποίησε το όραμα στον ύπνο μου!
Γιατί στον ύπνο μου είδα εκείνο το περιστέρι,
εκείνο το ήμερο πουλί που τόσο αγαπάς
και που το αποκαλείς με όνομα ίδιο με της κόρης σου.
Σερ Λεολάιν, είδα το ίδιο εκείνο πουλί
να φτερουγίζει και να βγάζει φοβερό θρήνο,
μονάχο ανάμεσα στα πράσινα χορτάρια του δάσους.
Όταν το είδα και το άκουσα,
σκέφτηκα τι μπορεί να το βασανίζει,
γιατί τίποτα κοντά του δεν μπορούσα να δω
πέρα από γρασίδι και τα φυτά κάτω από το γέρικο δέντρο.

»Και στο όνειρό μου, θαρρώ, πήγα
να αναζητήσω τι θα μπορούσε εκεί να βρεθεί
και τι σήμαινε ο καημός του γλυκού πουλιού,
που έτσι κειτόταν φτερουγίζοντας καταγής.
Πήγα και κοίταξα, μα δεν μπορούσα να διακρίνω
καμιά αιτία για το απελπισμένο του κρώξιμο.
Παρ'όλα αυτά, για χάρη της καλής του κυράς,
έσκυψα, με τη σκέψη να σηκώσω το περιστέρι,
όταν, να˙το! Είδα ένα λαμπερό πράσινο φίδι
τυλιγμένο γύρω από τα φτερά και τον λαιμό του.
Πράσινο σαν τα βοτάνια στα οποία φώλιαζε,
ακριβώς πλάι στο περιστέρι είχε κουρνιάσει το κεφάλι του.
Και μαζί με το περιστέρι ανασηκωνόταν και σκιρτούσε,
φουσκώνοντας τον λαιμό του, όπως το περιστέρι τον δικό του.
Ξύπνησα· ήταν μεσάνυχτα,
το ρολόι αντηχούσε στον πύργο.
Μα, παρ'όλο που είχα χάσει τον ύπνο μου,

το όνειρο δεν έλεγε να φύγει.
Θαρρείς και μου έχει καρφωθεί στα μάτια!

»Έτσι, ορκίστηκα την ίδια κιόλας μέρα
με μουσική δυνατή και άγιο ύμνο
να περιπλανηθώ μέσα στο γυμνό δάσος,
μήπως και κάτι ανίερο έχει απομείνει εκεί».

Τούτα είπε ο Μπρέισι στο μεταξύ, ο Βαρόνος
τον μισοάκουγε χαμογελώντας.
Έπειτα, γύρισε στη λαίδη Γεραλδίνη,
με βλέμμα ξέχειλο από θαυμασμό και αγάπη
και είπε με λόγια αρχοντικά, ευγενικά:
«Γλυκιά παρθένα, όμορφη περιστέρα του Λόρδου Ρολάνδου,
με χέρια πιο δυνατά από άρπα ή άσμα,
ο κύρης σου και γω θα συνθλίψουμε το φίδι!»
Φίλησε το μέτωπό της, καθώς μιλούσε,
και η Γεραλδίνη, όπως άρμοζε σε μια δεσποινίδα,
χαμηλώνοντας τα μεγάλα, λαμπερά μάτια της,
με μάγουλα που κοκκίνισαν και ωραίους τρόπους,
στράφηκε μακριά από τον Σερ Λεολάιν,
μαζεύοντας απαλά το φόρεμά της,
που είχε ξαναπέσει από το δεξί της χέρι
και σταύρωσε τα χέρια της πάνω στο στήθος της
και έγειρε το κεφάλι της πάνω του
και κοίταξε λοξά την Κρίσταμπελ.
Ιησού, Μαρία, προστατέψτε την!

Το μικρό μάτι του φιδιού ανοιγοκλείνει θολό και ντροπαλό
και τα μάτια της κυράς μίκρυναν μέσα στο κεφάλι της·
το καθένα συρρικνώθηκε στο μέγεθος του ματιού του ερπετού.
Και με κάποια μοχθηρία, μα πιότερο με τρόμο,
κοίταξε την Κρίσταμπελ λοξά!
Μια στιγμή μονάχα και το θέαμα χάθηκε!
Μα η Κρίσταμπελ μέσα σε ζάλη,
σκοντάφτοντας στο ασταθές έδαφος,
αναστέναξε δυνατά με έναν συριστικό ήχο.
Και η Γεραλδίνη γύρισε ξανά,
και σαν πλάσμα που αποζητούσε την ανακούφιση,
γεμάτη απορία και γεμάτη θλίψη,
γύρισε τα μεγάλα, φωτεινά, θεόσταλτα μάτια της
με ένταση πάνω στον Σερ Λεολάιν.

Αλί, η κοπέλα! Οι σκέψεις της έχουν χαθεί,
δεν βλέπει τίποτα, εξόν ενός μόνο θεάματος!
Η κόρη, αγνή και άδολη,
δεν γνωρίζω πώς, με τρόπο τρομακτικό,
τόσο βαθιά είχε απορροφήσει
εκείνο το βλέμμα, εκείνα τα μάτια τα συρρικνωμένα του ερπετού,
ώστε όλα τα χαρακτηριστικά του προσώπου της
υποτάχθηκαν στη μοναδική εικόνα στο μυαλό της.
Και παθητικά μιμήθηκε
εκείνο το βλέμμα της βουβής και ύπουλης κακίας!
Και έτσι στεκόταν, μέσα στη ζάλη,
εξακολουθώντας να αναπαριστά εκείνο το λοξό βλέμμα
με μια καταναγκαστική, υποσυνείδητη συμπάθεια
ολοζώντανα μπροστά στην όψη του πατέρα της.
Όσο θα μπορούσε ένα τέτοιο βλέμμα να φανεί
σε μάτια αθώα και γαλανά!

Και σαν πέρασε η ζάλη, η κοπέλα
στάθηκε για μια στιγμή και προσευχήθηκε από μέσα της.
Ύστερα, πέφτοντας στα πόδια του Βαρόνου, είπε:
«Στην ψυχή της μάνας μου σε ξορκίζω
να διώξεις τούτη τη γυναίκα!»
Τίποτα άλλο δεν μπορούσε να πει,
γιατί ό,τι άλλο γνώριζε δε μπορούσε να το ομολογήσει
εξαιτίας της κυριαρχίας του ισχυρού ξορκιού.

Γιατί είναι τόσο ψυχρό και άγριο το μάγουλό σου,
Σερ Λεολάιν; Το μοναχοπαίδι σου
κείτεται στα πόδια σου· η χαρά σου, η περηφάνια σου,
τόσο όμορφη, τόσο αθώα, τόσο πράα.
Η ίδια, για χάρη της οποίας πέθανε η κυρά σου!
Ω, μα τους πόνους της αγαπημένης της μητέρας,
κακό να μη βάλεις με το μυαλό σου για το παιδί σου!
Για κείνη, για σένα και για άλλον κανέναν,
προσευχήθηκε τη στιγμή πριν πεθάνει.
Προσευχήθηκε το μωρό για το οποίο απόθανε,
να αποδειχθεί η χαρά και το καμάρι του καλού της κύρη!
Εκείνη η προσευχή απάλυνε τους θανάσιμους πόνους,
Σερ Λεολάιν!
Και εσύ θα αδικήσεις το μοναχοπαίδι σου,
το δικό σου και το δικό της;

Στην καρδιά και τον νου του Βαρόνου
αν σκέψεις σαν και κείνες είχαν βρει χώρο,
μονάχα την οργή και τον πόνο του φούντωναν
και άλλο δεν έκαναν από το να τον συγχύσουν.
Από πόνο και οργή σχίστηκε η καρδιά του,
τα μάγουλά του έτρεμαν, τα μάτια του αγρίεψαν,
έτσι όπως ατιμάστηκε στα γεράματα.
Ατιμασμένος από τη μοναχοκόρη του,
με τη φιλοξενία
στην αδικημένη κόρη του φίλου του,
από ζήλια χειρότερη από τη γυναικεία,
να βρίσκει τέλος ντροπιαστικό.
Έστρεψε το βλέμμα του αυστηρά
πάνω στον ήρεμο τροβαδούρο
και είπε με τόνο απότομο, αυστηρό:
«Γιατί, Μπρέισι, βολοδέρνεις ακόμη εδώ;
Σου είπα να φύγεις!» Ο βάρδος υπάκουσε
και απομακρύνοντας το βλέμμα από την αγαπημένη του κόρη,
ο γερασμένος ιππότης, ο Σερ Λεολάιν,
οδήγησε έξω την κυρά Γεραλδίνη!

ΚΑΤΑΛΗΞΗ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΜΕΡΟΥΣ

Ένα παιδάκι, ένα λυγερό ξωτικό,
που τραγουδά και χορεύει μονάχο του,
ένα νεραϊδένιο πλασματάκι με κοκκινωπά, στρόγγυλα μάγουλα
που πάντα βρίσκει και ποτέ δεν ψάχνει,
προσφέρει τέτοιο θέαμα στο βλέμμα,
που γεμίζει τα μάτια του πατέρα με φως.
Και οι χαρές κυλάνε τόσο ορμητικά και γοργά
πάνω στην καρδιά του, που στο τέλος
δεν μπορεί παρά να εκφράσει την ξέχειλη αγάπη του
με λόγια πικρά, που δεν τα εννοεί.
Ίσως να είναι τρυφερό να σμίγει με το ζόρι
σκέψεις τόσο αλλιώτικες·
να ψελλίζει και να κοροϊδεύει με προσευχή κομματιασμένη
και να καθυστερεί με κακά αβλαβή.
Ίσως να είναι τρυφερό, ακόμη και όμορφο
σε κάθε άγρια λέξη
να νιώθεις μέσα σου
ένα γλυκό ανασάλεμα αγάπης και οίκτου.

Κ Ρ Ι Σ Τ Α Μ Π Ε Λ

Και τι αν σε έναν κόσμο αμαρτωλό
(Τι κρίμα και στενάχωρο που είναι κάτι τέτοιο να αληθεύει!)
τέτοια έξαψη της καρδιάς και του νου
σπάνια γεννιέται παρά από οργή και πόνο·
κι έτσι μιλά κανείς όπως έχει συνηθίσει.

2ο

SAMUEL TAYLOR COLERIDGE

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Το ποίημα Κρίσταμπελ του Samuel Taylor Coleridge είναι αφηγηματικό, δηλαδή συνδυάζει στοιχεία ποίησης και μυθοπλασίας. Σε αντίθεση με άλλα είδη ποιημάτων, εδώ στόχος δεν είναι μονάχα η προσήλωση στο συναίσθημα, αλλά καταβάλλεται μια προσπάθεια από μεριάς του δημιουργού να εμπλέξει τους αναγνώστες σε μια εμπειρία που πατά γερά πάνω σε μια προϋπάρχουσα πλοκή. Στο είδος αυτό, συνηθίζεται οι στίχοι να ομαδοποιούνται σε στροφές που λειτουργούν όπως τα κεφάλαια στα μυθιστορήματα.

Για τη φόρμα αυτή βαρύνουσας σημασίας είναι ο συνδυασμός τριών πραγμάτων· των χαρακτήρων, του περιβάλλοντος και της πλοκής. Παραδείγματος χάριν, στην περίπτωσή μας, έχουμε την Κρίσταμπελ, τη Γεραλδίνη και τον Σερ Λεολάιν επικουρούμενους από βοηθητικούς ήρωες όπως ο Βάρδος Μπρέισι. Το τοπίο άλλοτε είναι το χειμωνιάτικο δάσος με τις σκιές και την επιβλητική βελανιδιά και άλλοτε το πλούσιο αρχοντικό του Σερ Λεολάιν, με την τάφρο, τη μεγάλη πύλη και τους πλατιούς, πέτρινους τοίχους.

Σε άλλα αφηγηματικά ποιήματα, με πιο χαρακτηριστικά εξ αυτών την Οδύσσεια και την Ιλιάδα του Ομήρου, έχουμε επικές περιπέτειες και ανδραγαθήματα σπουδαίων ηρώων, αλλά εδώ αυτό που κυριαρχεί είναι το σκοτάδι και ο αισθησιασμός της γοτθικής ατμόσφαιρας. Νυχτερινά τοπία, οργιώδης βλάστηση, εμβληματικοί πύργοι και μυστικά με τις ρίζες τους στο παρελθόν, συνθέτουν ένα παζλ που μιλάει για το καλό και το κακό, για την απατηλή ομορφιά και τη ματαιοδοξία των νιάτων.

Δυστυχώς, ο Coleridge δεν κατάφερε να μείνει πιστός στο δημιούργημά του και άφησε την ιστορία να κλυδωνίζεται ημιτελής. Το ποίημα προοριζόταν για την ποιητική συλλογή «Lyrical Ballads» του 1798, που δημιουργήθηκε από τον προαναφερθέντα σε συνεργασία με τον William Wordsworth, άλλη μια εξέχουσα προσωπικότητα του ρομαντισμού. Η προσπάθεια αυτή κατά πολλούς σηματοδοτεί την έναρξη του ρομαντικού κινήματος στην αγγλική λογοτεχνία και ακολούθησαν ανατυπώσεις και αναθεωρημένες εκδόσεις τα επόμενα χρόνια. Ο Coleridge επιθυμούσε να ολοκληρώσει το ποίημα και να το συμπεριλάβει στο βιβλίο, αλλά η πρόθεσή του αυτή δεν πήρε ποτέ σάρκα και οστά.

Από τα πέντε μέρη που κανονικά θα απαρτιζόταν το έργο, άφησε ως παρακαταθήκη δύο, με το πρώτο γραμμένο το 1797 και το δεύτερο το 1800. Η ιστορία της Κρίσταμπελ συνέπεσε με μια περίοδο που ο ποιητής αμφισβητούσε έντονα τις συγγραφικές του ικανότητες, ενώ η προτροπή του φίλου και συνεργάτη Wordsworth να την αφήσει εκτός, δεν καλυτέρεψαν την κατάσταση. Εν τέλει, το ποίημα εκδόθηκε μαζί με άλλες δουλειές του Coleridge, όπως το ημιτελές Κούμπλαι Καν, το 1816.

Αν και μισό, το ποίημα ακόμη και σήμερα μαγνητίζει την ερευνητική ματιά διαφόρων επιστημόνων που προσπαθούν να μελετήσουν την ιστορία από διάφορες σκοπιές, όπως παραδείγματος χάριν αυτή της ψυχολογίας. Βέβαια, υπάρχουν και οι

ακαδημαϊκοί εκείνοι που τείνουν να διαφωνήσουν με το ρεύμα της εποχής, δηλώνοντας πως η θέαση της ιστορίας της Κρίσταμπελ μέσα από ένα σύγχρονο καλειδοσκόπιο, αφαιρεί κάτι από τη γοτθική αισθητική και τις προτιμήσεις ενός ανθρώπου που έζησε πριν από διακόσια χρόνια, σε μια αρκετά αλλαγμένη κοινωνία.

Όπως και να έχει, ο Coleridge εισήγαγε κάποια στοιχεία στη λογοτεχνία, που αργότερα θα συναντούσε ξανά το αναγνωστικό κοινό σε έργα όπως η Καρμίλα του Joseph Sheridan le Fanu. Και στις δύο περιπτώσεις έχουμε την άφιξη μιας μυστηριώδους γυναίκας που διαταράσσει τη ζωή της πρωταγωνίστριας, ενώ οι σχέσεις τους αποκτούν και μια οικειότητα, σωματική εγγύτητα και χαρακτηρίζονται από μια ερωτική επιθυμία. Η σύγκριση των δύο έργων αναδεικνύει μάλιστα τη Γεραλδίνη σε ένα εν δυνάμει γυναικείο βαμπίρ. Αν και όλες αυτές οι ομοιότητες δεν στέκονται από μόνες τους ικανές να αποδείξουν πως ο le Fanu επηρεάστηκε από τον Coleridge, αναδεικνύει μια ενδιαφέρουσα συγγένεια ανάμεσα στα δύο έργα, που βάζει στο επίκεντρο τη γυναικεία γοητεία και τη συνδέει με το ανοίκειο, την ερωτική επιθυμία, τον φόβο και την απειλή.

Μέσα από αυτά τα στοιχεία, έργα όπως το Κρίσταμπελ συνεχίζουν και ταξιδεύουν στις αναγνωστικές θάλασσες, κεντρίζοντας το ενδιαφέρον του κοινού και της ακαδημαϊκής κοινότητας.

ΠΗΓΕΣ

Jaycene-Fay Ravenscroft, What Is a Narrative Poem? – How to Write Narrative Poetry, artincontext.org (2023), Προσπέλαση: 21/10/26

Rene Ostberg, Lyrical Ballads, Λήμμα ψηφιακής εγκυκλοπαίδειας Britannica, Προσπέλαση: 21/10/26

Benjamin Woodford, Narrating the Gothic Sublime in Coleridge's *Christabel*, *Literary Imagination*, Volume 18, Issue 2, July 2016, Pages 101–114, https://doi.org/10.1093/litimag/imw012

Nethercot, Arthur H. (1949). "Coleridge's 'Christabel' and Le Fanu's 'Carmilla'." Modern Philology, 47(1), 32–38

